

OKTATÁSI HIVATAL

**A 2021/2022. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második forduló**

**KÉMIA II. KATEGÓRIA
Javítási-értékelési útmutató**

I. feladatsor

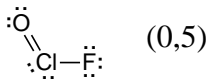
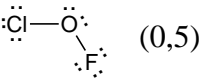
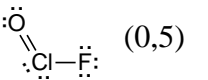
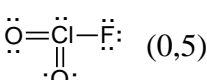
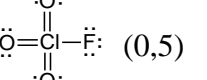
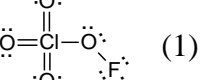
1.	Eset	A gáz képlete	Reakcióegyenlet
	1.	CO ₂ (1)	Na ₂ CO ₃ + 2 HCl = 2 NaCl + H ₂ O + CO ₂ (1)
	2.	H ₂ (1)	2 Al + 6 HCl = 2 AlCl ₃ + 3 H ₂ (1)
	3.	Cl ₂ (1)	NaOCl + 2 HCl = NaCl + H ₂ O + Cl ₂ (2)
	4.	H ₂ , CO ₂ (2)	2 Al + Na ₂ CO ₃ + 7 H ₂ O = 2 Na[Al(OH) ₄] + 3 H ₂ + CO ₂ (2)
	5.	X (1)	
	6.	O ₂	NaOCl + H ₂ O ₂ = NaCl + H ₂ O + O ₂ (2)

Rosszul rendezett reakcióegyenletre a részpont fele adható meg.

14×0,5 = 7 pont

2.	a) pl. Na ⁺	b) pl. Zn ²⁺	c) pl. Ca ²⁺	d) pl. Pb ²⁺
----	------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

4 pont

3.	a)	 (0,5)	 (0,5)	b)	 (0,5)	V alak (0,5)
	c)	 (0,5)	 (0,5)	d)	 (1)	
		trigonális piramis (0,5)	tetraéder (0,5)			

5 pont

4.	Anód: 2 O ²⁻ = O ₂ + 4 e ⁻	Katód: 2 CO ₂ + 4 e ⁻ = 2 CO + 2 O ²⁻
	Bruttó: 2 CO ₂ = 2 CO + O ₂	

Az anód- és katódfolyamat felcserélése esetén a kettőre együtt 1 pont adható.

3 pont

Az Országos Középiskolai Tanulmányi versenyek megvalósulását az NTP-TMV-M-21-A0002 projekt támogatja

5. a)	A szénatomok egy egyenesben vannak.	H
	A szénatomok egy síkban vannak.	I
	A szénatomok nagyjából kör alakban helyezkednek el.	H
	A szénatomok összevissza gombolyodó fonálra emlékeztetnek leginkább.	H
	Minden szén-szén kötés körül a fedő konformációk egyike alakul ki.	H
	Minden szén-szén kötés körül anti konformáció alakul ki.	I
	Minden szén-szén kötés körül gauche konformáció alakul ki.	H

b)	b1) 6 db gauche	b2) 4 db gauche, 2 db (2) fedő	b3) 6 db gauche, 30 db anti
----	-----------------	--------------------------------	-----------------------------

a)

Az első négy állítás: HHHH (1)

A második négy állítás: HHH (1)

A b) feladat elemenként (1)

5 pont

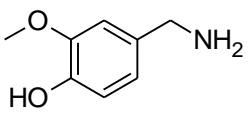
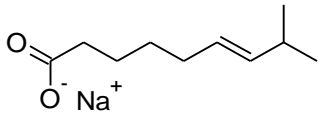
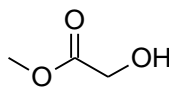
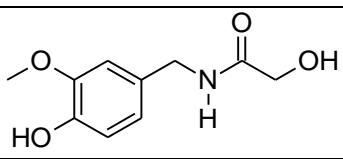
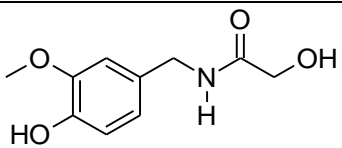
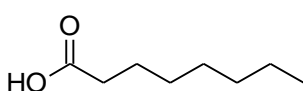
6.	Legnagyobb: NH_4^+	Legkisebb: OH^-
----	-----------------------------	--------------------------

2 pont

7. a)		kapszaicin	A
	étercsoport	✓	✓
	észtercsoport		✓
	amidcsoport	✓	✓
	acetylcsoport		
	karboxilcsoport		

(1)

(1)

b)	B		(1)	B'		(1)
	C		(1)	D		(1)
c)	Víz párolog el. Az egyensúly eltolása végett fontos az eltávolítása.					(1)
d)	Az észtercsoport.					(0,5)
e)			(1)			(1)
f)	Az oktánsav.					(0,5)

10 pont

8.	a) $\text{Ag}^+ + \text{Cl}^- = \text{AgCl}$	b) $2 \text{Ag}^+ + \text{CrO}_4^{2-} = \text{Ag}_2\text{CrO}_4$	c) D
	d) $2 \text{CrO}_4^{2-} + 2 \text{H}^+ \rightleftharpoons \text{Cr}_2\text{O}_7^{2-} + \text{H}_2\text{O}$	e) $2 \text{Ag}^+ + 2 \text{OH}^- = \text{Ag}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O}$	f) C

Elemenként 1 pont.

6 pont

II. feladatsor**1. feladat**

A hidromagnezit hevítése során vízgőz és szén-dioxid távozik, és a visszamaradó anyag magnézium-oxid. (1)

100 g hidromagnezitből 43,1 g MgO, 37,6 g CO₂ és 19,3 g víz keletkezik. (1)

Ezek anyagmennyiség-aránya: 1,07 : 0,854 : 1,07 = 5 : 4 : 5 (1)

Az ionok töltését tekintve 5 magnéziumion és 4 karbonátion mellett 2 hidroxidion kell szerepeljen. (1)

A felszabaduló vízből 1 mol a hidroxidionokból, a további 4 mol pedig a kristályvízből származik. (1)

A hidromagnezit képlete tehát: Mg₅(CO₃)₄(OH)₂·4H₂O (1)

6 pont**2. feladat**

a)

XeF₂: lineáris (1)

XeF₄: síknégyszet (1)

b)

$$359 = \frac{[\text{XeF}_2]}{[\text{Xe}] \cdot [\text{F}_2]}, \text{ ebből } [\text{XeF}_2] = 0,104 \text{ mol/dm}^3$$

$$4,86 = \frac{[\text{XeF}_4]}{[\text{XeF}_2] \cdot [\text{F}_2]}, \text{ ebből } [\text{XeF}_4] = 0,0680 \text{ mol/dm}^3$$

$$0,0182 = \frac{[\text{XeF}_6]}{[\text{XeF}_4] \cdot [\text{F}_2]}, \text{ ebből } [\text{XeF}_6] = 0,000166 \text{ mol/dm}^3 \quad (2)$$

Kezdeti összes [Xe] = 0,00217 + 0,104 + 0,0680 + 0,000166 = 0,174 mol/dm³,
n(Xe) = 17,4 mol, m(Xe) = 2,28 kg. (1)

Kezdeti összes [F₂] = 0,134 + 0,104 + 2·0,0680 + 3·0,000166 = 0,374 mol/dm³,
n(F₂) = 37,4 mol, m(F₂) = 1,42 kg. (1)

c)

$$p = c_{\text{össz}}RT = (0,00217 + 0,134 + 0,104 + 0,0680 + 0,000166) \cdot 8,314 \cdot 673 = 1,73 \text{ MPa.} \quad (1)$$

7 pont

3. feladat

- a) C (1)
- b) kristályvizes: pozitív, vízmentes: negatív (1)
- c) Szilárd anyag kiválását. (1)
- d) Szilárd anyag kiválását. (1)
- e)
Az egyensúly beállta után dekahidráttal a szilárd fázis. Legyen a tömege x .
Ez tartalmaz $x \cdot 142/322$ g nátrium-szulfátot. (1)
A $100-x$ gramm oldat a diagram szerint 29 tömegszázalékos.
A 40 g sóra felírható: $40 = x \cdot 142/322 + 0,29 \cdot (100-x)$ (1)
A kivált szilárd anyag tömege $x = 72,9$ g. (1)
- f)
Az egyensúly beállta után vízmentes só a szilárd fázis. Legyen a tömege x .
A $100-x$ gramm oldat a diagram szerint 30 tömegszázalékos.
A 40 g sóra felírható: $40 = x + 0,3 \cdot (100-x)$ (1)
A kivált szilárd anyag tömege $x = 14,3$ g. (1)
- g)
Hűlés közben kristályvizes só válik ki exoterm folyamatban, ami ezt eredményezi, hogy a sóoldat hőmérséklete lassabban csökken le a laborhőmérsékletre, mint a vízé. (1)
- h)
A telített NaOH-oldat nem az exoterm módon oldódó vízmentes NaOH-val, hanem annak egy hidratációjával van egyensúlyban. (1)

11 pont

4. feladat

a)

b)

$$n(\text{PbF}_2) = 36,1 \text{ mmol}$$

$$n(\text{Al}) = 72,7 \text{ mmol} \quad (1)$$

A fenti egyenlethez tartozó reakcióhő ennek alapján:

$$\Delta_r H = -11,87 \cdot 3 / n(\text{PbF}_2) = -986,4 \text{ kJ/mol} \quad (1)$$

$$-986,4 = 2\Delta_k H(\text{AlF}_3) - 3 \cdot (-663,2) \quad (1)$$

$$\Delta_k H(\text{AlF}_3) = -1488 \text{ kJ/mol} \quad (1)$$

c)

$$n(\text{Al}) = 7,27 \text{ mmol}$$

$$Q = 0,5 \cdot n(\text{Al}) \cdot (-986,4) = -3,59 \text{ kJ} \quad (1)$$

d)

4,2546 g teflon fluorral való reakciója során $-44,04 \text{ kJ}$ a hőváltozás, tehát

$$2,0178 \text{ g teflon esetén } -20,89 \text{ kJ.} \quad (1)$$

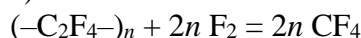
Tehát az alumínium és a fluor reakciójában

$$-42,92 - (-20,89) = -22,03 \text{ kJ hőváltozás történik.} \quad (1)$$

$$n(\text{Al}) = 14,7 \text{ mmol}$$

$$\Delta_k H(\text{AlF}_3) = -22,03 / n(\text{Al}) = -1504 \text{ kJ/mol} \quad (1)$$

e)

$$n[(-\text{C}_2\text{F}_4)_n] = 4,2546 / 100,0 = 0,0425 \text{ mol} \quad (1)$$

$$1 \text{ mol } -\text{C}_2\text{F}_4 \text{ monomeregység reakciója esetén a hőváltozás } -44,04 / 0,0425 = -1035 \text{ kJ} \quad (1)$$

$$2\Delta_k H(\text{CF}_4) - (-820) = -1035$$

$$\Delta_k H(\text{CF}_4) = -928 \text{ kJ/mol} \quad (1)$$

$$12 \times \frac{2}{3} = 8 \text{ pont}$$

5. feladat

$$\text{Az oldatban } [\text{H}^+] = 10^{-2} \text{ mol/dm}^3 \quad (1)$$

$$K_s(\text{ecetsav}) = [\text{CH}_3\text{COO}^-] \cdot [\text{H}^+] / [\text{CH}_3\text{COOH}] \quad (1)$$

$$K_{s1}(\text{oxálsav}) = [\text{HC}_2\text{O}_4^-] \cdot [\text{H}^+] / [\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4]$$

$$K_{s2}(\text{oxálsav}) = [\text{C}_2\text{O}_4^{2-}] \cdot [\text{H}^+] / [\text{HC}_2\text{O}_4^-] \quad (1)$$

$$[\text{CH}_3\text{COO}^-] + [\text{HC}_2\text{O}_4^-] + 2[\text{C}_2\text{O}_4^{2-}] = [\text{H}^+] \quad (1)$$

$$[\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4] + [\text{HC}_2\text{O}_4^-] + [\text{C}_2\text{O}_4^{2-}] = 10^{-2} \text{ mol/dm}^3 \quad (1)$$

Az egyenletrendszerből:

$$[\text{CH}_3\text{COO}^-] = 1,39 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \quad (1)$$

$$[\text{CH}_3\text{COOH}] = 0,772 \text{ mol} \quad (1)$$

$$c(\text{CH}_3\text{COOH}) = 0,773 \text{ mol/dm}^3 \text{ a kezdeti ecetsavoldatban is.} \quad (1)$$

Ilyen tömény oldatban elhanyagolható a disszociáció mértéke, tehát

$$[\text{H}^+]_{\text{kezd}} = \sqrt{K_s \cdot c} = 3,73 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3$$

$$\text{pH}_{\text{kezd}} = 2,43 \quad (1)$$

9 pont

6. feladat

a)
A titrálás során a jodid elfogyásával az egyensúly eltolódik az alsó nyíl irányába. (1)

b)
Csökkenés után, mivel a reakció előrehaladtával egyre kevesebb jodidion lesz az oldatban. (1)

c)
Az elegyítés után 100 cm³ oldatban 1,5·10⁻³ mol Fe³⁺ és 1,5·10⁻³ mol I⁻ volt.
Az egyensúly beálltakor 10 cm³ oldatban 1,25·10⁻³·0,02 = 2,5·10⁻⁵ mol I⁻ volt.
100 cm³ oldatra ez 2,5·10⁻⁴ mol I⁻-t jelent.

Tehát az egyensúlyi koncentrációk:

$$[I^-] = 2,5 \cdot 10^{-4} / 0,1 = 2,5 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3 \quad (1)$$

$$[Fe^{3+}] = [I^-] = 2,5 \cdot 10^{-4} / 0,1 = 2,5 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3 \quad (1)$$

$$[I_2] = 0,5 \cdot (1,5 \cdot 10^{-3} - 2,5 \cdot 10^{-4}) / 0,1 = 6,25 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3 \quad (1)$$

$$[Fe^{2+}] = 2 \cdot [I_2] = 1,25 \cdot 10^{-2} \text{ mol/dm}^3 \quad (1)$$

$$K_1 = \frac{[Fe^{2+}]^2 \cdot [I_2]}{[Fe^{3+}]^2 \cdot [I^-]^2} = 2,5 \cdot 10^4 \text{ dm}^3/\text{mol} \quad (1)$$

d)
$$\lg K_2 = \frac{555}{T} + 7,355 - 2,575 \cdot \lg T$$

Ebből $K_2 = 561 \text{ dm}^3/\text{mol}$

$$K_4 = K_1 \cdot K_2 \quad (1)$$

$$K_4 = 1,4 \cdot 10^7 \text{ (dm}^3/\text{mol)}^2 \quad (1)$$

e)
A K_2 értéke magasabb hőmérsékleten kisebb, tehát a hőmérséklet növelése az alsó nyíl irányába tolja el az egyensúlyt. A (2) folyamat a felső nyíl irányába exoterm, a reakcióhő előjele negatív. (1)

10 pont

7. feladat

a)
A ²⁰⁶Pb a bomlástermék, ami már stabil. (1)

b)
Béta-sugárzást. (1)

c)
A radioaktív bomlásban felszabaduló energia miatt. (1)

d)
A Po bomlása során kibocsátott alfa-részecskék hélium atommagok, idővel He gáz jelenik meg az ampullában. (1)

e)
Nem világít, mert a felezési idő sokszorosa eltelt azóta, gyakorlatilag nem maradt Po a mintában. (1)

f)
²⁰⁶Pb és He gáz van az ampullában. (1)

g)
A Po minta anyagmennyisége 4,8 mikromol volt. Ugyanennyi He szabadult fel. A gáz nyomása szobahőmérsékleten kb. 1,2 kPa. (1)

7 pont